

13. Bezpečnost a ochrana obyvatel

- I. Úvod k tématu
- II. Sledované jevy ÚAP ČR
  - 10.1. Vojenské újezdy a jejich zájmová území.
  - 10.2. Celostátně významné zóny havarijního plánování
- III. Závěrečný souhrn
- IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky
- V. Použité zdroje
- VI. Použité zkratky
- VII. Seznam grafických listů kapitoly 13
- VIII. Přílohy

13. Bezpečnost a ochrana obyvatel

I. Úvod k tématu

Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra vymezují území pro zajišťování obrany a bezpečnosti státu. V těchto územích lze vydat územní rozhodnutí a povolit stavbu jen na základě závazného stanoviska těchto ministerstev. Vymezená území oznámí ministerstva pořizovatelům územně analytických podkladů a stavebním úřadům, v jejichž správních obvodech se nacházejí.

Z důvodu prevence závažných havárií jsou kolem některých rizikových objektů vymezovány zóny havarijního plánování. Tyto zóny se vymezují jednak v okolí areálu jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie a stanovuje je Státní úřad pro jadernou bezpečnost (zákon č. 263/2016 Sb.). Dále jsou vymezovány zóny havarijního plánování pro objekty zařazené do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií (zákon č. 224/2015 Sb.). Tyto zóny stanovují krajské úřady.

II. Sledované jevy ÚAP ČR

13.1. Vojenské újezdy a jejich zájmová území

Vojenské újezdy

Vojenské újezdy, viz grafický list 13.1, jsou vymezené části území státu určené k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územní správní jednotku.

Od 1. ledna 2016 jsou podle zákona č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), v České republice čtyři vojenské újezdy o celkové rozloze 82 333 ha.

Do roku 2015 existoval ještě vojenský újezd Brdy.

Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdní úřady vojenských újezdů v rozsahu úkolů, které stanoví zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Jedná se především o koordinaci vojenského a hospodářského využívání újezdu se zabezpečením státní správy na celém jeho území. V čele újezdních úřadů je přednosta, který je podřízen oddělení řízení vojenských újezdů.

Působnost újezdních úřadů:

Podle § 33 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších předpisů, újezdní úřad:

- **pořizuje územní plán újezdu,**
- **koordinuje využívání území újezdu k vojenské a hospodářské činnosti** mezi cvičícími jednotkami ozbrojených sil a osobami provozujícími hospodářskou činnost,
- zabezpečuje podmínky pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách,
- povoluje vstup na území újezdu,
- stanovuje režimová a bezpečnostní opatření na území újezdu, kontroluje a vyžaduje jejich dodržování,

- projednává přestupek na úseku obrany spočívající v úmyslném narušení režimu ochrany a vstupu do vojenského objektu, který je vymezený zvláštním předpisem,
- **pečuje o trvalé označení územních hranic újezdu, odpovídá za vyznačení hranic újezdu v terénu a za vyznačení bezpečnostních a ochranných pásem na území újezdu,**
- **zabezpečuje správu účelových komunikací,**
- stanovuje místní a přechodnou úpravu provozu na účelových komunikacích z moci úřední,
- **stanovuje opatření k zabezpečení čistoty a veřejného pořádku, k požární ochraně, k ochraně přírody a krajiny, k zásobování vodou, k čištění odpadních vod a k jejímu odvádění a**
- **zabezpečuje součinnost a koordinaci s ostatními orgány státní správy, s orgány krajů a obcí.**

Újezd a újezdní úřady se zřizují, mění a ruší zvláštním zákonem.

Hospodářské využití vojenských újezdů je pod správou Vojenských lesů a statků České republiky ve smyslu § 4 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích. Ty zajišťují nejen nezbytnou péči a ochranu o les, ale také vykonávají právo myslivosti a rybářství.

Na území vojenského újezdu se nelze přihlásit k trvalému pobytu.

Tab. 13.1: Přehled vojenských újezdů v ČR k 1. 1. 2020

Vojenský újezd	Kraj	Rok vzniku	Sídlo újezdního úřadu	Katastrální území
Boletice	Jihočeský kraj	1950	Kájov (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Arnoštov u Českého Krumlova Boletice Jablonec u Českého Krumlova Ondřejov u Českého Krumlova Polná u Českého Krumlova Třebovice u Českého Krumlova Uhlíkov u Českého Krumlova
Březina	Jihomoravský kraj	1951	Vyškov (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Doubrava u Březiny Kotáry Osina Pulkava Stříbrná u Březiny Žbáňov
Hradiště	Karlovarský kraj	1953	Karlovy Vary (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Bražec u Hradiště, Doupov u Hradiště, Radošov u Hradiště, Tureč u Hradiště Žďár u Hradiště.
Libavá	Olomoucký kraj	1950	Město Libavá (vykonává mimo jiné také funkci stavebního dozoru a matriky)	Černá u Města Libavá Dřemovice u Města Libavá Předměstí u Města Libavá Rudoltovice Varhošť u Města Libavá Velká Střelná

Tab. 13.2: Vojenské újezdy v ČR – rozloha a obyvatelstvo 2018

Vojenský újezd	Kraj	Počet obyvatel (k 31. 12. 2018)	Rozloha (ha) (k 31. 12. 2018)
Boletice	Jihočeský kraj	0	16 559
Březina	Jihomoravský kraj	0	14 983
Hradiště	Karlovarský kraj	0	28 081
Libavá	Olomoucký kraj	0	22710

Natura 2000 a vojenské újezdy

Některé oblasti vojenských újezdů patří do soustavy chráněných území, sloužících k ochraně z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či endemické skupiny druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, Natura 2000. V rámci vojenských újezdů Boletice, Libavá a Hradiště (ptačí oblast Doupovské hory) se nacházejí tzv. ptačí oblasti, chráněná území ochrany ptáků.

Ptačí oblast Boletice vznikla 15. prosince 2004 a zahrnuje celý vojenský újezd s výskytem asi 136 vzácných, ohrožených i jinak významných druhů ptáků.

Kromě ptačí oblasti spadá přibližně třetina území vojenského újezdu Boletice do CHKO Šumava a na území vojenského újezdu se nachází Národní přírodní památka Prameniště Blanice.

Ptačí oblast Doupovských hor byla na území vojenského újezdu Hradiště vyhlášena 8. prosince 2004 a zahrnuje část vojenského. Vyskytuje se zde asi 148 druhů vzácných, ohrožených i jinak významných druhů ptáků.

Ptačí oblast Libavá vznikla 29. září 2004 a je totožná s územím vojenského újezdu Libavá. Vyskytuje se zde asi 165 ohrožených a chráněných ptačích druhů.

Vojenská letiště

V současnosti slouží pro potřeby armády ČR vojenská neveřejná mezinárodní letiště v **Čáslavi** (pro taktické letectvo) a v **Náměšti nad Oslavou** (pro vrtulníkové letectvo).

Tato letiště doplňuje vojenské neveřejné mezinárodní letiště v **Praze-Kbelích** pro dopravní letectvo, které slouží spíše jako základna pro příležitostné lety oficiálních státních činitelů, zajišťované vládní letkou Ministerstva obrany.

Na letišti **Pardubice** probíhá kompletní výcvik pilotů Vzdušných sil Armády České republiky. Letiště slouží rovněž jako záložní v případě omezení provozu v Čáslavi nebo v Náměšti nad Oslavou. Jedná se o letiště se smíšeným vojenským a civilním letovým provozem.

13.2. Celostátně významné zóny havarijního plánování

Zóna havarijního plánování je území v okolí objektu, ve kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva, popř. požadavky územního rozvoje z hlediska havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. Celostátně významné zóny havarijního plánování lze rozdělit do dvou skupin:

- zóny havarijního plánování v okolí jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie (zákon č. 263/2016 Sb.),
- ostatní celostátně významné zóny havarijního plánování (zákon č. 224/2015 Sb.).

Zóny havarijního plánování jaderných zařízení

Zóna havarijního plánování je oblast v okolí areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie, kde se uplatňují požadavky na přípravu a případnou realizaci opatření na ochranu obyvatelstva. Stanovuje ji Státní úřad pro jadernou bezpečnost. Požadavky na stanovení zóny havarijního plánování obsahuje vyhláška č. 359/2016 Sb. Zóna havarijního plánování musí být stanovena jako kruhová plocha v okolí areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie (pracoviště s jaderným zařízením nebo pracoviště s úložištěm radioaktivního odpadu, které není jaderným zařízením).

Zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany a Jaderné elektrárny Temelín byly vymezeny následujícím způsobem:

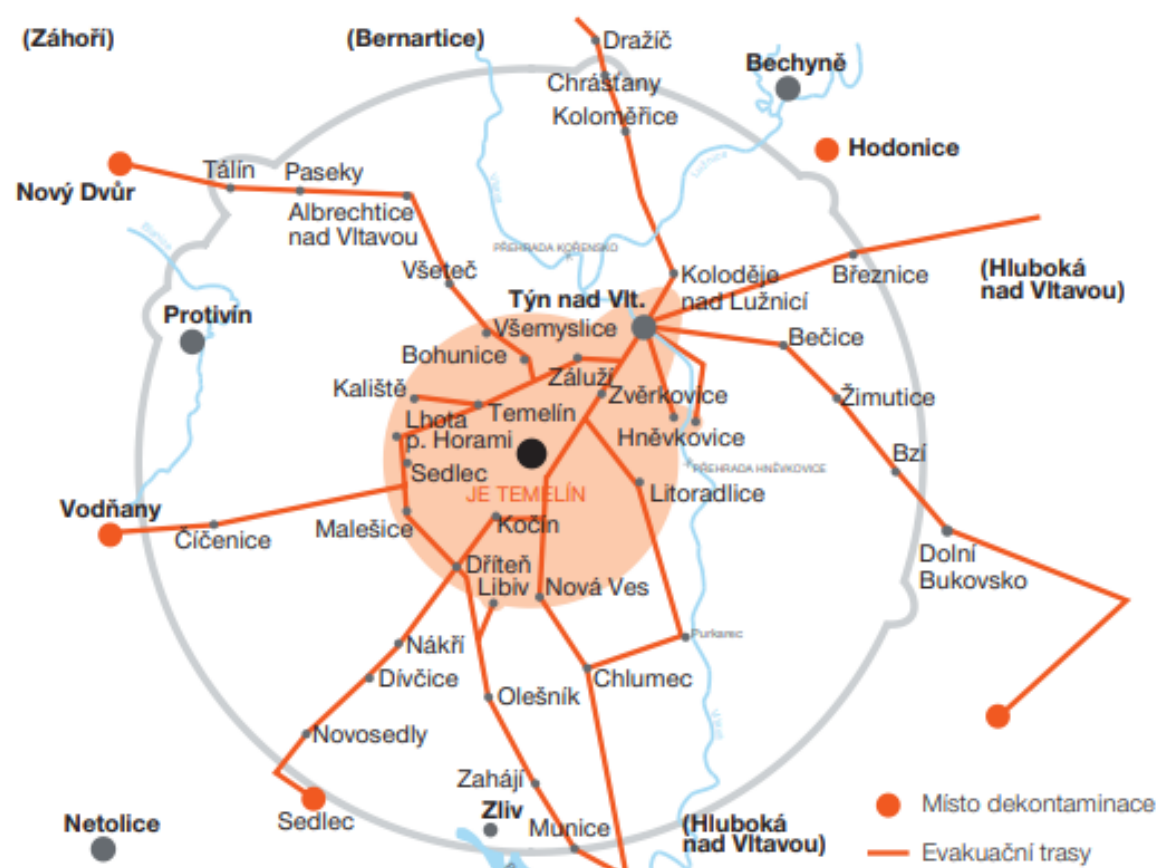
- **vnitřní část** zóny havarijního plánování (pro zabezpečení opatření k přípravě a provedení evakuace osob) je vymezena kruhem o poloměru **5 km** pro Jadernou elektrárnu Temelín a **10 km** pro Jadernou elektrárnu Dukovany,
- **vnější část** zóny havarijního plánování (pro opatření k vyrozumění orgánů a organizací a k varování obyvatelstva a pro opatření k ukrytí, jódové profylaxi a regulaci pohybu osob, popř. pro rámcové plánování a přípravu evakuace osob) je vymezena kruhem o poloměru **13 km** pro Jadernou elektrárnu Temelín a **20 km** pro Jadernou elektrárnu Dukovany.

Obr. 13.1: Schematické znázornění zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany

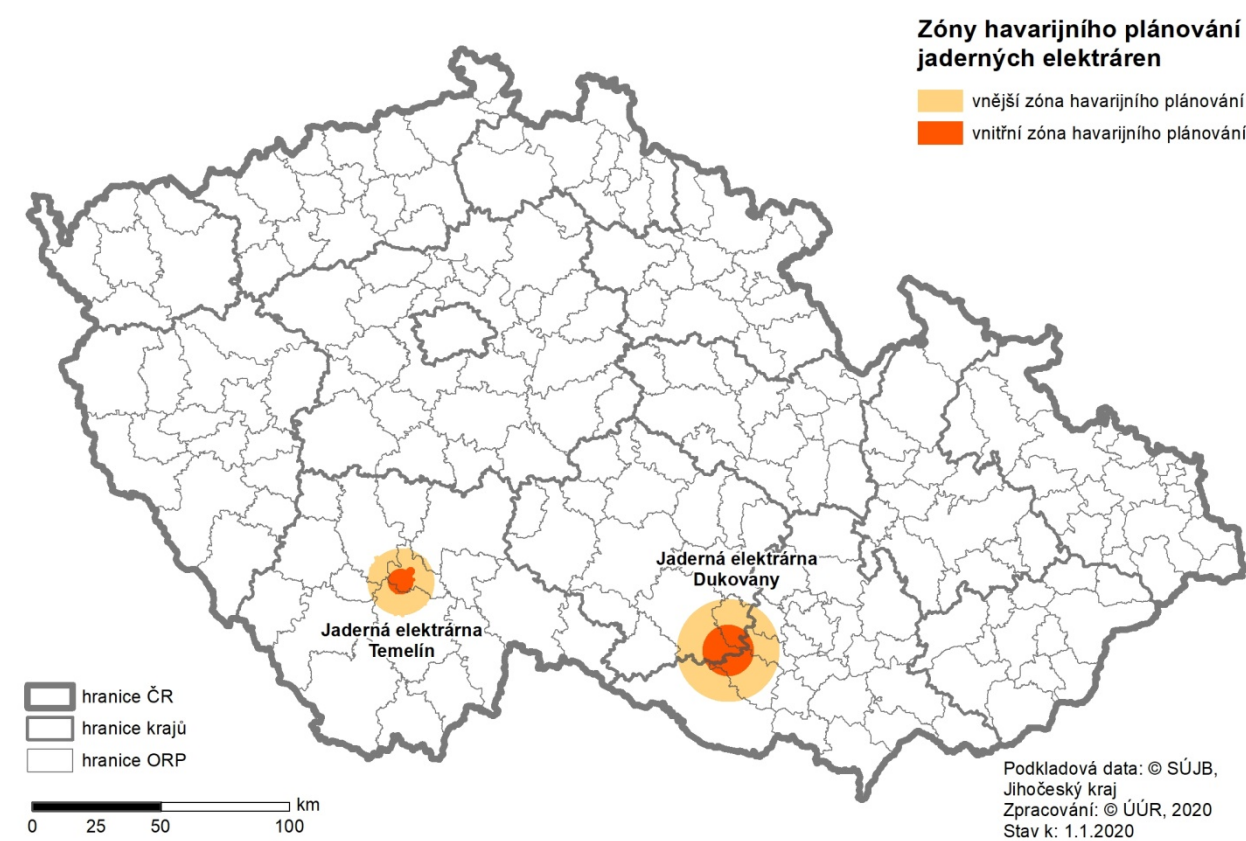
Zdroj: Základní informace pro případ radiační havárie JE Dukovany 2020–2021 [online]. Praha: ČEZ, 2019. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <<https://www.aktivnizona.cz/cs/havarijni-prirucka>>.

Obr. 13.2: Schematické znázornění zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Temelín

Zdroj: Základní informace pro případ radiační havárie JE Temelín 2020–2021 [online]. Praha: ČEZ, 2019. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <<https://www.cez.cz/cs/o-cez/vyrobni-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/ete/prirucka-pro-ochranu-obyvateilstva>>.

Obr. 13.3: Zóny havarijního plánování jaderných elektráren

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2020.

Ostatní celostátně významné zóny havarijního plánování

Zóny havarijního plánování se stanoví také pro objekty zařazené do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií (zákon č. 224/2015 Sb.). Podklady pro stanovení zóny havarijního plánování zpracovává provozovatel objektu, na základě těchto podkladů stanoví krajský úřad zónu havarijního plánování. V případě, že by zóna zasahovala na území jiného kraje, poskytne dotčený krajský úřad součinnost potřebnou při stanovení zóny havarijního plánování.

Zásady pro vymezení zóny havarijního plánování a postup při jejím vymezení stanoví vyhláška č. 226/2015 Sb. V zónách havarijního plánování jsou uplatňovány požadavky havarijního plánování formou havarijního plánu.

III. Závěrečný souhrn

Zóny havarijního plánování a území pro obranu státu

Problémy z hlediska územního plánování

K 1. 1. 2020 se na území ČR nacházely čtyři vojenské újezdy, a to vojenský újezd Boletice, Hradiště, Březina a Libavá. Tato území jsou určena k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil, státní správu v nich vykonává újezdní úřad, který mimo jiné pořizuje územní plán újezdu.

Některé vojenské újezdy nebo jejich části patří do soustavy Natura 2000, sloužících k ochraně z evropského pohledu nejvzácnější, nejvíce ohrožené, vzácné či endemické skupiny druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť.

Na území ČR byly vymezeny zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany a Jaderné elektrárny Temelín. Další zóny havarijního plánování pro vybrané objekty vymezují podle zákona o prevenci závažných havárií krajské úřady.

Náměty z hlediska územního plánování

Z pohledu územního plánování představují zóny havarijního plánování a vojenské újezdy zejména limit využití území. Při zpracování územně plánovací dokumentace i při využití území je nutné respektovat podmínky a omezení v nich stanovené.

IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky

- **Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů).**
Zákon je v gesci Ministerstva obrany.
- **Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.**
Zákon je v gesci Ministerstva obrany.
- **Zákon č. 14/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny**
Zákon je v gesci Ministerstva životního prostředí.
- **Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.**
Zákon je v gesci Ministerstva životního prostředí.
- **Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.**
Zákon je v gesci Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.
- **Vyhláška č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury, ve znění vyhlášky č. 311/2021 Sb.**
Vyhláška je v gesci Ministerstva vnitra.

V. Použité zdroje

Strategické a rezortní dokumenty

- **Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č. 4**
Schválena usnesením vlády ze dne 12. července 2021 č. 618.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

Ostatní

- *Ministerstvo obrany, Informace o vojenských újezdech [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215&csrf=9591G2ISs8psvde2ny3o3xou818WABB5mFLmCV7clxsFY01n>.*
- *Český ústav zeměměřičský a katastrální. Dostupné z URL: <http://www.cuzk.cz/>.*
- *Aktivní zóna. On-line časopis Jaderné elektrárny Dukovany [online]. Praha: ČEZ, 2020. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <https://www.aktivnizona.cz/cs/uvod>.*
- *Základní informace pro případ radiační havárie JE Dukovany 2020–2021 [online]. Praha: ČEZ, 2019. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <https://www.aktivnizona.cz/cs/havarijni-prirucka>.*
- *Základní informace pro případ radiační havárie JE Temelín 2020–2021 [online]. Praha: ČEZ, 2019. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z URL: <https://www.cez.cz/cs/o-cez/vyrobní-zdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/ete/prirucka-pro-ochranu-obyvateľstva>.*

VI. Použité zkratky

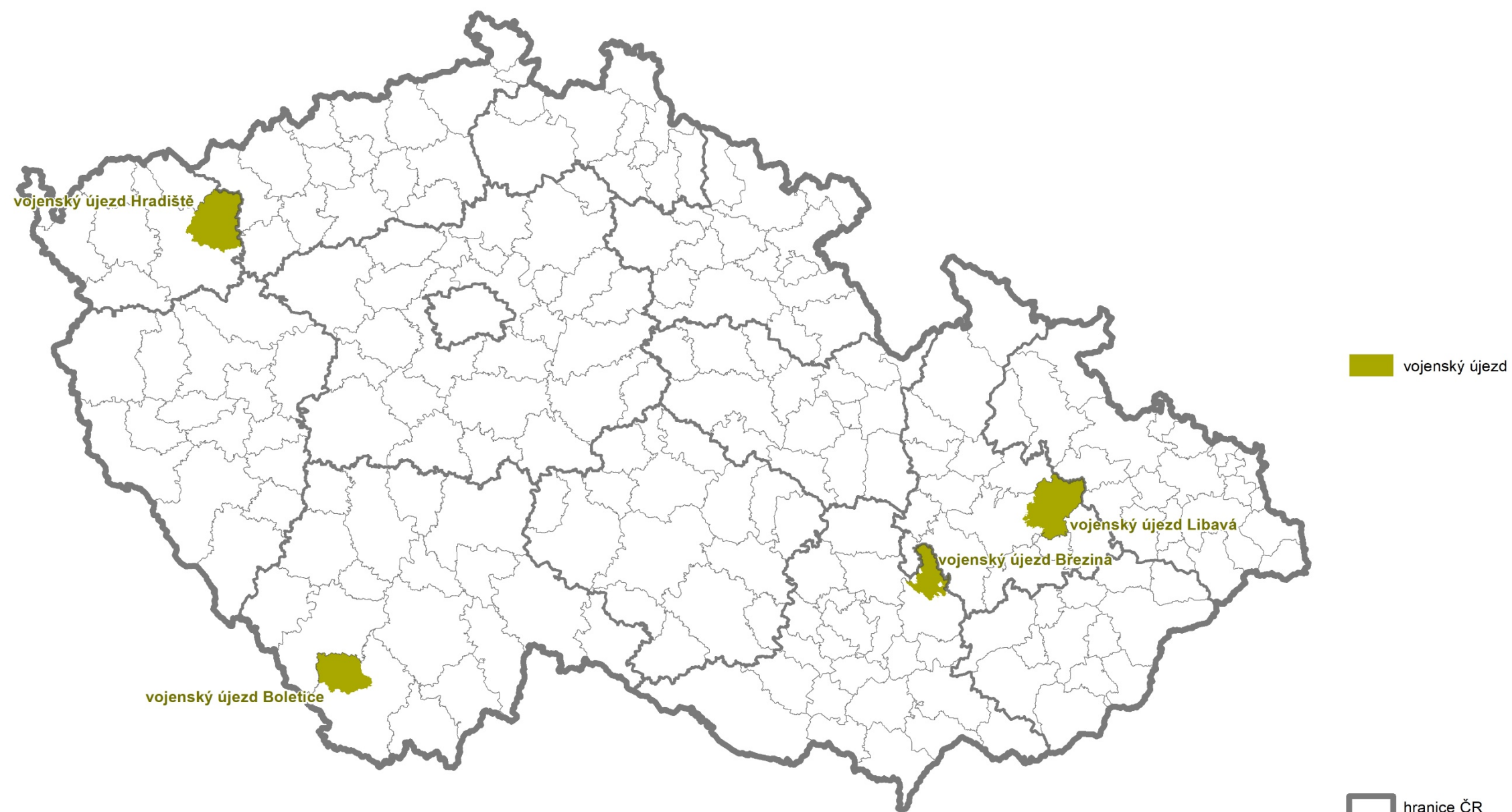
ČR	Česká republika
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
ÚÚR	Ústav územního rozvoje

VII. Seznam grafických listů kapitoly 13

- 13.1 Vojenské újezdy
- 13.2 Zóny havarijního plánování (zatím nejsou k dispozici data, o data je požádáno)

VIII. Přílohy

Bez příloh

- hranice ČR
- hranice krajů
- hranice ORP

0 25 50 100 km

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.1

Podkladová data: © ČÚZK
Zpracování: © ÚÚR, 2021
Stav ke dni: 1. 1. 2016